

ANDRÉS DI CIÓ

Današnji človek v iskanju miru

Išči mir in hodi za njim
(Ps 34,15; 1 Pt 3,11)

Človek si že od nekdaj želi miru. V resnici že samo omemba miru prebudi v srcu najplemenitejša čustva. Kljub temu se lahko vprašamo, ali ni ta beseda s časom izgubila nekaj svoje izvirne privlačnosti. Zavedamo se, da besede izgubijo svoj sijaj, če jih uporabljamo v slabem ali napačnem smislu. Ali je tako tudi v tem primeru? Ne upamo si dati dokončnega odgovora, vendar se zdi jasno, da preprost človek ne razume miru vedno tako globoko kakor Jezus, ki pravi: »Mir vam zapuščam, svoj mir vam dajem. Ne dajem vam ga, kakor ga daje svet« (Jn 14,27).

V čem se razlikuje Jezusov mir od posvetnega miru? Jezusov mir je mir Vstalega od mrtvih, mir Odrešenika, ki je šel čez temno dolino smrti, da bi živ vstal od mrtvih. Mir Kristusa, ki trpi ob izdaji, vendar se ne pogreza v nepotrebne zamere, temveč velikodušno ponuja odpuščanje. Mir Zveličarja s poveličanimi ranami. Jezusov mir je mir pohlevnega Jagnjeta, ki počiva v Očetovem naročju in ga ljubkuje sapica Svetega Duha; to ni ravnodušen mir nekoga, ki se umakne v samoto v želji, da bi rešil svoje življenje, temveč ónega, ki se predaja, se zaobljubi bratu ne glede na ceno. »Nihče mi ne jemlje življenja, ampak ga dajem sam od sebe. Oblast imam, da ga dam, in oblast imam, da ga spet prejmem« (Jn 10,18). Zato je Jezusov mir, kot pravi Razodetje, mir zaklanega Jagnjeta, ki

Andrés Di Cío, roj. 1979 v Argentini. Duhovnik nadškofije Buenos Aires, doktor teologije na Katoliški univerzi Argentina in prof. dogmatične teologije. Urednik argentinske izdaje revije Communio. Članek El hombre de hoy en busca de la paz je prevedla Tonja Gašperšič.

obstane na nogah: umirjen, vendar ne naiven, zavedajoč se strah zbujačoče resnosti greha, toda še v večjem zavedanju neskončne Božje ljubezni. »Bil sem mrtev, a glej, živim« (Raz 1,18).

Kako izraziti to nedoumljivost Jezusovega miru? Kako doseči, da bo še naprej luč v noči tolikerih ljudi? Saj ne gre za odkrivanje novih besed. Iznajti nova poimenovanja za mir pomeni, da sprejmemo seme, ki je že vzkliklo in vsebuje obetavno pričakovanje nove rodovitnosti.

Harmonija kot kulturna tožba

Ljudje zahtevajo harmonijo, to je novo ime za mir. Res jo imajo večinoma za individualno geslo, včasih z odtenki, ki so značilni za *new age*. Toda kako zanikati prikrito pristnost v njej? Naloga Cerkve ni izključevanje, temveč vključevanje: sprejemati z očiščevanjem. Cerkev mora razumeti, po čem hrepenimo, in poskusiti pokazati, kako na to odgovarja Jezus. Harmonija je v središču krščanske vere kot sad Svetega Duha: osebna harmonija, razodeta v Jezusu, pravem Bogu in pravem človeku; kolektivna harmonija, razodeta v binkoštih, kjer ima različnost svoje mesto v okviru skupne slave. Še več, kristjani priznavamo, da je ta globoka želja po harmoniji bistvena za človeka, saj izhaja iz skrivnosti troedinega Boga, skrivnosti enotnosti v različnosti, ki je nikoli ne bomo doumeli. Tudi ko se ti Bog razodene, ostane neizrekljiva skrivnost, kakor je rekel sv. Avgštin: »Ko bi ga ti doumel, bi to ne bil Bog.«¹

Zakaj si naš čas tako prizadeva doseči harmonijo? Odgovora ni težko dati: iščemo tisto, česar nimamo. Sodoben življenjski slog, predvsem v velikih mestih, zaznamuje neravnovesje. Nekateri govorijo celo o »zasvojljivi« družbi, to je o družbi, ki je naklonjena najrazličnejšim zasvojenostim, od zelo surovih do bolj subtilnih: alkohol, droge, pornografija, delo, nakupovanje, televizija, informacije itd. Zasvojenec je nekdo, ki je zavezan nekomu ali nečemu, nekdo, ki ne pripada sebi, temveč je podrejen, suženj. Zato je v odvisnosti ena najbolj očitnih stvari izguba oblasti. Gre za izkušnjo protislovja,

ki jo je tako dobro opisal sveti Pavel: »Vemo namreč, da je postava duhovna, medtem ko sem jaz mesen, prodan grehu« (Rim 7,14b-15). Vdajanje čustvenemu neredu povzroča hud nemir in človeka osirimši. Čustven izbruh napade silovito in pusti občutek praznine, razdejanja, kot v duši, ki se je vrnila na bojno polje. Notranji razkol človeka rani, da pogosto skrivaj ječi, dokler jek ne pojenja.

Želja po bolj harmoničnem življenju privre na dan kot odziv na glas vesti zaradi našega načina življenja, ki jo občuti naša človečnost. Semkaj lahko prištejemo največjo skrb za telo, na primer vse tisto, kar nekdo naredi v zvezi s prehrano, spanjem in športom. Enako lahko rečemo o čustvenem svetu, o katerem imamo veliko povedati. V tem smislu je pretirano govoriti o »zastrupljenih odnosih«, čeprav vemo, da je to pogosto le pretveza, da ne prevzamemo odgovornosti za bližnjega.

Po vsem, kar smo videli, ne pretiravamo, če rečemo, da je v vsem tem iskanju harmonije hrepenenje po izgubljenem raj. V resnici je v tem mogoče videti, kako *Katekizem katoliške Cerkve* govori o izvorni svetosti naših prvih staršev. »Prvi človek ni bil samo ustvarjen kot dober, ampak je bil postavljen v takšno prijateljstvo s svojim Stvarnikom in v harmonijo sam s seboj ter s stvarstvom okoli sebe, da bo to troje preseženo šele s slavo novega stvarjenja v Kristusu« (KKC 374). »Dokler je človek ostal v intimnosti z Bogom, mu ni bilo potrebno ne umreti ne trpeti. Notranja harmonija človeške osebe, harmonija med možem in ženo, in končno harmonija med prvima zakoncema in celotnim stvarstvom je sestavljala stanje, ki ga imenujemo 'prvotna pravičnost'« (KKC 376, prim. 400).

To pomeni, da ima Cerkev v prihodnje dvojno nalogo. Po eni strani povezati današnje iskanje harmonije z izvorno nedolžnostjo, tj. povrniti mir, ki je nekoč že bil, a ga danes ni več. Po drugi strani pa pokazati, da harmonija, h kateri težimo, ni toliko na začetku kot na koncu. Logika evangelija je logika Kane Galilejske, kjer se najboljše vino pije na koncu. Kristus že v izvoru ponuja novo harmonijo, ki preseže vse, kar si lahko zamišljamo.

Sprava kot izziv

Danes precej govorimo tudi o spravi. Ta izraz vsebuje posebno začimbo ali vsaj napetost še iz preteklega spora. Sprava veliko pove o krščanskem miru kot zmagoviti moči nad žalitvami – in ne njihovi zatajitvi –, pa če so vzajemne ali ne. Tako na osebni kot na družinski ali nacionalni ravni se je nujno treba spraviti z lastno zgodovino, ki je vedno z napako, včasih zadušljiva, a je nikoli ni mogoče zavrteti nazaj. Koliko lahko tukaj prispeva krščanstvo! Dovolj je pomisliti na živ opomin svetega Pavla: »V Kristusovem imenu vas prosimo: spravite se z Bogom!« (2 Kor 5,20). Tukaj se je treba spomniti tudi občutljivosti evharističnih prošenj »o spravi«.

»V človeštvu, ki je še vedno nesrečno razdeljeno, ti nenehno deluješ in si začetek vsakega prizadevanja za mir in spravo. Tvoj Sveti Duh deluje v srcih ljudi, da se sovražniki spravijo, si nasprotniki podajo roke in se sprti narodi odločijo za sodelovanje. Tebi, Gospod Bog, smo dolžni zahvalo, če sporazumevanje prevladuje nad vojskovanjem, če odpuščanje zmaga nad maščevalnostjo in ljubezen premaga sovraštvo« (Druga evharistična molitev za spravo; hvalospev).²

V naši državi, Argentini, se še vedno soočamo z nasprotji zaradi dogodkov po letu 1970, to je terorističnega prevrata in vojaške diktature. Žal smo se v zadnjih letih vrnili k tem ranam, da bi se maščevali, kar ni ustvarilo nič drugega kot vnovični družbeni razkol, za katerega smo verjeli, da smo ga presegli. Razmahnile so se zamere, konverzacija je znova postala umazana, kalna, in to celo v zvezi s sedanostjo. *Razlike* se takoj spremenijo v sovraštva. Zato pogosto govorimo o »razpoki«, razcepljenosti, ki jo lahko opazimo tudi v drugih državah po svetu, kot na primer v Združenih državah Amerike v zvezi s kandidatom, zdaj predsednikom Donaldom Trumpom.

Enako se dogaja na bolj vsakdanji ravni. Počasi se privajamo na razdražen, silno nestrpen slog, ki se izraža v popolnoma neprimernih diskvalifikacijah. Kot da bi se vedno bolj izgubljalo tisto osnovno: ne storite drugim tega, kar vam ne bi bilo všeč, da bi vam drugi storili. Celotna generacija je odrasla na robu državljanskega

spoštovanja, ki je bilo v ne tako oddaljenih časih glavna vrednota. Precej pogosto je ulica prizorišče nenadnih izbruhov nasilja, predvsem verbalnega, in žaljivih kretenj, pa tudi fizičnega nasilja. Zdi se, da sredstva obveščanja in družbena omrežja ne prevzemajo svoje odgovornosti v tej spletki vznemirjanja, temveč zvito podpihujejo duhove, da bi vzbudili pozornost občinstva in s tem pridobili gospodarske koristi.

Človeški konflikt je star toliko kot Kajn in Abel. Toda vprašanje postane težje, ko se vrne ideologija. Eno je sprejeti ranjeno stvarnost kot problem in povsem drugo mahati z njo kot z zastavo. Nujno je, da ne zamenjujemo zdrave napetosti kot kontrapunkta, ki bogati, s premišljeno provokacijo, ki iz preloma dela trajno strategijo: deli in boš vladal. Po drugi strani se pogosto zgodi, da legitimno zanimanje za neko posebnost pozablja na svojo neizbežno pripadnost celoti. Pomanjkanje videnja celote spodbudi razbito in zmedeno osebno izkušnjo. Ker razdelitev v mnogih pogledih pomeni samoto in revščino, nam Jezusova sprava hoče povrniti mir vključitve. »Kristus je naš mir. On je oba dela združil v eno in je ločilno steno med njima, sovraštvo, podrl, ko je postavil zapovedi v predpisih s svojim telesom odpravil, da bi tako oba v sebi preustvaril v enega, novega človeka ter posredoval mir in da bi oba v enem telesu spravil z Bogom po križu, s tem da je na njem sovraštvo uničil. Tako je prišel in oznanil mir vam, ki ste bili daleč, in mir njim, ki so bili blizu« (Ef 2,14-17).

Pavel odlično razume globino Kristusove sprave. Sprave, ki je mir, saj pride do temeljev, kjer dobesedno združuje s poustvarjanjem vezi. Jezusov mir je mir odpuščanja. Močan mir, odločen obnoviti brezpogojno zaupanje, vendar raje iz ranljivosti tistega, ki ponudi drugo lice, vedoč, da „ljubezen rodi ljubezen«, kot je rekla Terezija Jezusova.³

Dialog kot pot

Nestrinjanje, spori nas spodbujajo k temu, da izberemo dialog kot pot do miru. Kultura dialoga zaupa v moč dobro uporabljene

besede, ki ne mara molčečnosti nasilja, ne oblastnosti monologa in ne sleparije laži. Kristjani v dialogu vidimo misel, ki se širi kot skupno iskanje resnice; soglasje, do katerega se pride zaradi prepričanja, da so vsi zmagovalci, ker so se najprej znali odpovedati zahtevi razsvetljenih, da bi se vpisali v ponižno šolo modrosti, ki se skozi čas brez vnaprejšnje gotovosti oblikuje v tradiciji. Kako le ne bi tu obudili Jezusa, Očetove besede in Princa miru? Kako bi ne pripovedovali Božje skrivnosti in o njej govorili kot o troedinem dialogu, ki je v svoji najsvobodnejši velikodušnosti želel vključiti ljudi v svoj dialog ljubezni? »V tem razodetju nevidni Bog iz preobilja svoje ljubezni nagovarja ljudi kakor prijatelje in občuje z njimi, da bi jih sprejel v svoje občestvo.«⁴ Kako se ne bi spominili okrožnice bl. Pavla VI., *Ecclesiam suam*, ki je odličen dokument cerkvenega dialoga.⁵

Ekumenski in medverski dialog je novo ime za mir, in to na imeniten način v svetu, kjer se religija in nasilje precej pogosto povezujeta. Enako velja za politično in socialno področje. Argentina je v letu 2001 utrpela zares hudo krizo in sredi kolektivne jeze se je na pobudo škofovske konference začelo »omizje argentinskega dialoga«, kjer je Cerkev večkrat nastopala v vlogi gostiteljice, da so se vsi družbeni akterji lahko srečali, izrazili in sodelovali v dialogu s ciljem, ki je bil: najti izhod iz krize. »Omizje« je prepotovalo državo, poslušalo vse in to je državljanom omogočilo, da so preusmerili frustracije in da so upali.⁶

Dialog potrebuje tišino, toda naš svet je precej hrupen. Gre za resen problem z mnogimi posledicami.⁷ Tišina je vsekakor potrebna, da lahko slišimo, vendar pa tudi za to, da lahko mislimo. V časih takšne prestrašenosti se pogosto dogaja, da ljudje ne vedo čisto dobro, kaj želijo povedati. Nenavadno je, da ne molčijo, temveč govorijo kot dež, vendar zmedeno in ne da bi povedali dovolj. V teh primerih pretirana gostobesednost ne naredi drugega, kot da razkrije duhovno zmedo. »To, kar bi moralo biti pozunanjenje duha, se zdi, da se je preobrazilo v obupano odtujitev samega sebe, v ponižujočo gostobesednost.«⁸

Če je mir složnost, to je povezanost src, ima vsak dolžnost spraviti v red lastno bivališče, preden drugim odpre vrata. Zato

je treba najprej poiskati tišino kot notranji miren pristan, kjer se osebne izkušnje prelivajo, da bi našle primerno besedo in ustrezen ton. Po eni strani dialog potrebuje dobro govorjenje, ki ga razumemo v različnih pomenih: logičen sklep, ki dovoljuje razumevanje na dosleden način, bogastvo besedišča, ki omogoča raznolikost odtenkov in jedrnatost neposrednega sporočila, vendar ne nepredvidljivosti, ki vrednoti težo vsake besede. Po drugi strani je nujno potrebno bolje poslušati, z občutljivostjo človeka, ki zna sprejeti nekoga, ki mu pride nasproti.

»Ponuditi zatočišče je znak resnične človeške in krščanske zrelosti. Ne temelji samo na tem, da odprete vrata in dom nekemu, gre za to, da mu skušate dati prostor v srcu, da lahko obstaja in raste, prostor, v katerem se počuti sprejetega, tak, kakršen je, s svojimi ranami in darovi. To pomeni, da v našem srcu obstaja tih in spokojen kotiček, kjer lahko drugi najdejo počitek. Če srce ni umirjeno, ne morete ponuditi zatočišča.«⁹

Če povzamemo: dialog, ki gradi mir, zahteva tako spoštljivo poslušanje kot tudi bistrourmno, natančno, a zato nič manj prijazno besedo. Govor je odsev tega, kar smo. Zato si moramo, če želimo mir, prizadevati za kaj več kot *flatus vocis*, zven brez vsebine. Gre za, kot pravi Jezus, »besedo, ki diha ljubezen«. ¹⁰ Samo tako se bo lahko uresničil še veljaven program Pavla VI., ki je od dialoga pričakoval več kot le razumevanje pojma. Naša naloga je tudi v prihodnje napeti vse sile za to, da bi »negovali in izpopolnili svoj dialog (...), kar bi lahko pripomoglo k temu, da bi dosegli mir med ljudmi«. ¹¹

Mir skupnosti

Harmonija, sprava in dialog so lahko nova imena za mir. Strogo vzeto niso nova, a je mogoče, da so danes bolj priljubljena za lažje izražanje stare želje, ki so jo Hebrejci imenovali *shalom*: polnost, zvrhana mera, kupa, napolnjena do roba, mir. Potrebno je samo vztrajati pri tem, da resničen mir vedno predpostavlja drugega in

potemtakem skupnost. In skupnost prihaja kot velika noč, kot sad iskrene predanosti, iz smrti, ki daje prednost novemu življenju. »Ljudje stopajo v *communio*, v občestvo, če se ne bojijo in ne sramujejo izpostaviti se pred drugimi.«¹² Bomo zbrali pogum, se brez pomislekov ponudili in prevzeli tveganje, da bomo morda tudi ranjeni? To tveganje lahko skriva izvor pohujašanja, ki ga naš čas zavrača, ne da bi vedel, kako ga potrebuje. V bistvu je zadaj vedno isto razpotje: upati si ljubiti in ne odnehati pred trpljenjem, nato pa odkriti, da nas na koncu čaka veliko veselje. Veselje in mir, nam pravi Jezus: »In vašega veselja vam nihče ne bo vzela« (Jn 16,22).

Opombe

¹ Sv. Avguštin, Sermo 52,16.

² Druga evharistična molitev za spravo.

³ Sv. Terezija Jezusova, Knjiga življenja, 22,14.

⁴ Drugi vatikanski koncil, Dogmatična konstitucija o božjem razodetju, BR 2.

⁵ Pavel VI., *Ecclesiam suam*, še posebno št. 31: jasnost, blagost, zaupanje, previdnost.

⁶ Kardinal Bergoglio – danes papež Frančišek – je v vsem tem igral odločilno vlogo.

⁷ Jezus je rekel sveti Favstini Kowalski: »Hrup me utruja in v tem hrupu se moj glas ne razlikuje«; Dnevnik, Stična 2017 (1. 3.1937), Rožni venec, Bratje marijanisti Brezmadežnega spočetja svete Device Marije, 2008, 390.

⁸ H. U. von Balthasar, *Teológica 1. Verdad del mundo*, Madrid, Encuentro, 1997, 160. »Tišina je osnova besede, proti kateri teži. Vendar se beseda, ki se loči od te osnove, spremeni v prazno besedičenje.« Isti, *Teológica 2. Verdad de Dios*, Madrid, Encuentro, 1997, 114.

⁹ J. Vanier, *La comunidad. Lugar del perdón y de la fiesta*, Madrid, PPC, 2000³, 287.

¹⁰ Sv. Tomaž, *Teološka suma I*, q43, a5, ad2. »Sin je Beseda, vendar ne katera koli beseda, temveč tista, ki diha ljubezen: *Filius autem est verbum, non quaecumque, sed spirans amorem*«.

¹¹ Pavel VI., *Ecclesiam suam*, 39.

¹² Urs von Balthasar, *Communio kot program*, v: *Communio*. Kristjanova obzorja 25 in 26 (1991) 237-244 in 321-328, tu 328.